

מתקדמות במחלקות השיקום במרכז הרפואי צפון

מחברים: רוני צוק-סער, ד"ר אלכסנדר דניאל-סעד, יעל גוגנהיים

מטרת המחקר:

להוות ולנתח את הגורמים המקדמים והחוסמים הטמעה קלינית של טכנולוגיות חדשות בצוותי הריפוי בעיסוק במרכז הרפואי צפון, במטרה לפתח מודל יישומי מותאם הקשר.

שיטה:

המחקר משלב שיטות כמותניות ואיכותניות בשלושה שלבים, לאחר אישורי הסינקי והאתיקה.

1. שלב כמותי – העברת שאלון Glenrose Survey on Use of Technologies by Therapists [4] בגרסה שתורגמה לעברית לכל צוות הריפוי בעיסוק במחלקת השיקום (N=20).
2. שלב איכותני – קבוצת מיקוד (N=8) בגישה פנומנולוגית, לניתוח חוויות הצוות.
3. יישום והערכה – פיתוח ויישום תוכנית הטמעה מותאמת, והערכתה על ידי העברת השאלון שוב לאחר סיומה. אוכלוסייה – דגימה ממוקדת של כל צוות המרפאים בעיסוק.

רקע תיאורטי:

בעשורים האחרונים חלה עלייה משמעותית בשימוש בטכנולוגיות שיקומיות לשיפור תפקודים מוטוריים וקוגניטיביים ולקידום מטרות תפקודיות [1]. יתרונותיהן כוללים תרגול חוזר, מדידה אובייקטיבית, מעקב, הגברת מוטיבציה וניצול יעיל של משאבי המטפל – מה שמוביל לשיפור תוצאות השיקום בזמן קצר יותר [2]. עם זאת, הטמעת הטכנולוגיות בעבודה הקלינית מלווה באתגרים הקשורים במטפל, במטופל, בטכנולוגיה ובסביבה הארגונית. מודל UTAUT מספק מסגרת להבנת גורמים אלו, כאשר נמצא שצפי הביצוע – האמונה שהטכנולוגיה תשפר את ביצועי המטפל – הוא המנבא החזק ביותר לשימוש בפועל [3]. פתיחת מרכז השיקום הלמסלי במרכז הרפואי צפון, הכוללת שילוב נרחב של טכנולוגיות חדשות, מהווה הזדמנות לחקור את הגורמים המקדמים והמעכבים הטמעה של טכנולוגיות חדשות בצוותי הריפוי בעיסוק.

ממצאים:

מטפלים הביעו עמדות חיוביות כלפי שילוב טכנולוגיות בטיפול ($M=5.54$, $SD=1.18$). ממוצעים גבוהים היו בתרומת הטכנולוגיה ליעילות איכות הטיפול ($M=6.00$, $SD=1.0$) ותמיכה ארגונית ($M=6.11$, $SD=1.05$). לעומת זאת, האתגרים המרכזיים התקבלו במכשולים טכניים ולוגיסטיים כמו חוסר בהכשרה, תקלות טכניות ומגבלת זמן להזנת נתונים והגדרות מערכת ($M=4.44$, $SD=1.5$). עקומת הלמידה דורגה כמתונה ($M=4.22$, $SD=1.5$), והשימוש לצורכי הערכה היה הנמוך ביותר ($M=3.22$, $SD=1.56$). התובנות מניתוח קבוצת המיקוד העידו שגורמי הצלחה בלמידה התבססו על למידה מעמיתים, התנסות מעשית ונגישות לכלים. דפוסי השימוש התרכזו בהעדפת טכנולוגיות מוכרות, יחד עם אתגרים לוגיסטיים ואתגרי הקשורים חמטופלים, המגבילים אימוץ רחב יותר.

מסקנות:

למרות עמדות חיוביות כלפי טכנולוגיה בטיפול, קיימים אתגרים משמעותיים בהכשרה, תמיכה טכנית ושילוב טכנולוגיה בתהליכי ההערכה הטיפולית. התרשים מציג את המימדים המרכזיים והגורמים שנמצאו כמקדמים את הטמעת הטכנולוגיות באופן מיטבי בתהליך השיקום במרכז הרפואי צפון.

References

1. Van Der Ham, I. J., Van Der Vaart, R., Miedema, A., Visser-Meily, J. M., & Van Der Kuil, M. N. (2020). Healthcare professionals' acceptance of digital cognitive rehabilitation. *Frontiers in psychology*, 11, 617886. doi: 10.3389/fpsyg.2020.617886
2. Bower, K. J., Verdonck, M., Hamilton, A., Williams, G., Tan, D., & Clark, R. A. (2021). What factors influence clinicians' use of technology in neurorehabilitation? A multisite qualitative study. *Physical Therapy*, 101(5), pzab031. <https://doi.org/10.1093/ptj/pzab031>
3. Chen, Christine C. MA, MS, ScD, OTR/L, FAOTA; Bode, Rita K. PhD. Factors Influencing Therapists' Decision-Making in the Acceptance of New Technology Devices in Stroke Rehabilitation. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation* 90(5):p 415-425, May 2011. | DOI: 10.1097/PHM.0b013e318214f5d8
4. Venkatesh, V., Morris, M., Davis, G., & Davis, F. (2003). User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View. *Institutions & Transition Economics: Microeconomic Issues eJournal* 425-478. <https://doi.org/10.2307/30036540>.